

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası	2022/87302
Karar Tarihi	18/12/2024
Başvurucu	[KİŞİSEL VERİ KALDIRILDI]
Vekili	Av. Alev ACAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Erdem Ender ÇINAR

Başvurucu : [KİŞİSEL VERİ KALDIRILDI]

Vekili : Av. Alev ACAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

- Başvuru, baro staj listesine yazılma talebinin reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.
- Başvurucu, baro staj listesine yazılma talebiyle Ankara Barosuna (Baro) başvurmuştur. Baro, başvurucunun talebini kabul etmiştir. Baronun kararına karşı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, itiraz etmiştir. Türkiye Barolar Birliği (TBB) itirazı reddetmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından TBB kararının tekrar görüşülmek üzere gönderilmesi üzerine TBB ilk kararında ısrar etmiştir.
- Bakanlık, başvurucunun avukatlık stajı listesine yazılmasına ilişkin TBB kararının iptali talebiyle Ankara 18. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Başvurucu, davalı TBB yanında iptal davasında müdahil olarak yer almıştır.
- Mahkeme 4/11/2021 tarihli kararı ile dava konusu işlemin iptaline karar vermiş; kararda; başvuru hakkında zimmet suçundan ve kamu görevlisinin resmî belgede sahteciliği

suçundan yürütülen kovuşturmanın bulunduğunu, avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olduğunu, mesleğin önemi ve özelliği dikkate alındığında kovuşturma süreci sona erene kadar beklenmesinin uygun olacağını ifade etmiştir.

5. İstinaf başvurusu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesinin 18/3/2022 tarihli kararı ile temyiz yolu açık olarak reddedilmiştir.

6. Temyiz başvurusu, Danıştay Sekizinci Dairesinin 13/6/2022 tarihli kararı ile incelenmeksizin reddedilmiştir.

7. Başvurucu 19/7/2022 tarihinde nihai hükmü öğrendikten sonra 17/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, avukatlık stajı listesine yazılma talebinin Mahkeme tarafından reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, yargı mercileri tarafından başvurunun somut durumu ile mevzuat değerlendirilerek karar verildiği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvurucunun iddialarının avukatlık stajı listesine yazılma talebinin reddedilmesine, dolayısıyla serbest avukatlık yapmasının engellenmesine ilişkin olduğu görülmüştür. Mesleki hayata yönelik bu tür tedbirlerin ya da müdahalelerin hangi durumlarda özel hayat bağlamında uygulanabilir olduğu hususunda belirlenen ölçütler Tamer Mahmutoglu ([GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 84-96) kararında açıklanmıştır.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Mehmet Çetinkaya ve D.K. [GK], B. No: 2018/27392, 15/4/2021; B.A.Y. [GK], B. No: 2019/19788, 5/7/2022). Ancak başvurunun staj listesine yazılma talebinin reddinin özel hayata saygı hakkına müdahale niteliğinde olduğu ve anılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edeceği açıktır (Ömer Özcan [GK], B. No: 2019/24047, 23/3/2023).

12. Anayasa Mahkemesi Ömer Özcan kararında anılan müdahalenin meşru amacının olduğunu tespit ederek kanuni dayanağını demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük kriteriyle birlikte incelemiştir.

13. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi; 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 5. maddesinin üçüncü fıkrasında bazı suçlardan kovuşturma altında bulunulması hâlinde avukatlığa alınma isteği hakkındaki kararın kovuşturma sonuna kadar ertelenebileceği ancak ilgili mevzuatta stajın ötelenmesine dair açık bir kanuni düzenlemenin olmadığını tespit etmiştir. Buradan hareketle stajın avukatlığa kabul talebinde bulunmanın ön şartı olarak düzenlendiği dikkate alındığında bu kuralın staja başvuruda işlerlik kazandırılacak şekilde geniş yorumlanmasının öngörülebilir olmadığı, hak ve özgürlükleri daraltan bir yorum olduğu değerlendirilmiştir (Ömer Özcan, §§ 61, 63).

14. Bununla birlikte anılan kararda kovuşturmanın mahkûmiyetle sonuçlanması hâlinde adayın staj listesinden ve avukatın baro levhasından kesin olarak silineceğinin mevzuatta açıkça düzenlendiğinin gözetilmesi gerekir. Bu açıklamalar bağlamında hakkında devam eden kovuşturma bulunması sebebiyle başvurunun baro staj listesine yazılmamasının hangi zorlayıcı toplumsal ihtiyacı karşıladığının ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya konulmadığı sonucuna varılmıştır (Ömer Özcan, §§ 64, 65). Somut başvuruda da anılan ilke ve tespitlerden ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı anlaşılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK] B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

17. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

18. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1.Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 18. İdare Mahkemesine (E.2021/992, K.2021/1892) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/12/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.